

Závěrečná zpráva o realizaci projektu Terénní program Čelákovice (1. ledna - 31. prosince 2010)

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Název organizace:	Semiramis o.s.	IČO:	70845387
Telefon/email:	+420 606 365 338	Email:	info@os-semiramis.cz
Statutární zástupce:	Miroslav Zavadil, DiS.		
Název projektu:	Terénní program Čelákovice		
Zodpovědná osoba za projekt:	Michaela Plocková, DiS.		
Ulice:	Ptácká 162		
Město:	Mladá Boleslav	PSC:	293 01
Kraj:	Středočeský		
Telefon/email:	+420 326 329 155	E-mail:	streetwork@os-semiramis.cz

2. ZÁKLADNÍ INFORMACE O CENTRU TERÉNNÍCH PROGRAMŮ

2.1. Stručná definice Centra terénních programů

Posláním Centra terénních programů (dále jen CTP) je poskytování kvalitních služeb uživatelům drog v jejich přirozeném prostředí na území Středočeského kraje, za účelem minimalizace rizik spojených s užíváním drog a ochrany veřejného zdraví.

Hlavními aktivitami Centra terénních programů jsou vyhledávání problémových uživatelů drog přímo na ulicích, sběr odhozeného inj. materiálu a monitoring měst a obcí, ve kterých působí.

2.2. Územní vymezení poskytování služeb

V současnosti Centrum terénních programů působí celkem ve 14ti městech Středočeského kraje. Na Mladoboleslavsku jsou to města Bakov nad Jizerou, Benátky nad Jizerou, Bělá pod Bezdězem, Mladá Boleslav a Mnichovo Hradiště na Praze-východ Brandýs nad Labem – Stará Boleslav a Čelákovice, na Nymbursku Lysá nad Labem, Nymburk, Poděbrady a Sadská a na Mělnicku města Mělník, Kralupy nad Vltavou a Neratovice.

2.3. Základní cíle

A. Vůči široké veřejnosti:

- Ochrana veřejného zdraví.
- Informování široké veřejnosti o drogové problematice.

B. Vůči uživatelům drog:

- Snížení rizik spojených a vyplývajících z užívání drog prostřednictvím přístupu Harm Reduction, distribuce HR materiálu, výměna injekčního materiálu (výběr špinavého a poskytování čistého injekčního materiálu), snaha o motivaci klienta k bezpečnému užívání drog, resp. k přechodu na méně rizikové formy užívání. Tato aktivita nemusí nutně vést k abstinenci od návykových látek.

- Zdravotní stabilizace klienta prostřednictvím zvyšování povědomí klientů o rizicích užívání drog včetně rizik přenosu infekčních chorob (HIV, virové hepatitidy).
- Sociální stabilizace klienta, snaha o zajištění minimální identity klienta (motivace k vyřízení základních dokladů – OP, karta ZP) a základního sociálního zasíťování (registrace na ÚP, soc.dávky, atp.).
- Motivování uživatelů NL k léčebným programům, zvyšování informovanosti o metodách a smyslu léčeb.

2.4. Základní poskytované služby

Vyhledávání problémových uživatelů drog ve městě a monitorování drogové scény

Terénní pracovníci vyhledávají skrytou populaci uživatelů drog přímým kontaktováním na ulici, získávají informace o drogové scéně od místních obyvatel a také od uživatelů drog, kteří využívají služeb Centra terénních programů.

Sběr odhozeného injekčního materiálu a monitoring rizikových lokalit

Pracovníci Centra terénních programů vyhledávají lokality s výskytem odhozeného injekčního materiálu, pravidelně je monitorují a sbírají zde odhozený injekční materiál. Tyto lokality terénní pracovníci vyhledávají sami nebo o nich získávají informace od obyvatel města, Městské policie či technických služeb.

Poradenství pro uživatele drog (zdravotní, sociální, trestně právní)

Terénní pracovníci poskytují uživatelům drog poradenství ze zdravotní, sociální a trestně-právní oblasti. Uživatele drog často odkazují do zařízení, pro které je jejich konkrétní problém indikován (lékaři, probační a mediační služba, úřad práce apod.), a také jim nabízí asistenci při návštěvě těchto institucí.

Výměna injekčního materiálu a distribuce HR materiálu

Princip Harm Reduction (HR) je založen na snižování škod a rizik spojených s užíváním drog, mezi HR materiál patří kromě injekčních stříkaček např. dezinfekční tampony, injekční voda, kondomy, vitamíny, apod.

Výměnou injekčního materiálu uživatelům drog se snižují rizika výskytu infekčních chorob mezi uživateli drog, ale i ostatní populací. Mimo výměny injekčního materiálu terénní pracovníci distribují tzv. HR materiál (dezinfekce, kondomy apod.), který taktéž zabraňuje šíření infekčních chorob a vzniku žilních onemocnění. Nedílnou součástí výměny injekčního materiálu je informování o zásadách bezpečnější aplikace a rizicích plynoucích z užívání drog, a to nejen o infekčních chorobách, ale např. o závislostech, psychózách a jiném nebezpečí, které s sebou užívání drog přináší.

Motivace a zprostředkování detoxifikace, režimové nebo komunitní léčby

Terénní pracovníci uživatelům drog poskytují tzv. předléčebné poradenství, během něhož nejen vedou klienty ke splnění požadavků potřebných k nástupu do léčby (kontakt s léčebným zařízením, doklady, životopis apod.), ale také pracují na udržení motivace uživatele drog k léčbě.

Centrum terénních programů poskytuje ještě celou řadu doplňujících služeb, které jsou závislé na potřebách jednotlivých měst, podobě cílové skupiny v nich a změnách v drogové scéně. Finální podoba terénního programu je tedy designována dle individuálních potřeb měst a obcí a je sestavována přímo na míru.

2.5. Odbornost služeb a personální zajištění

Semiramis o.s. je poskytovatelem drogových služeb na území středočeského kraje již devátým rokem. CTP znovu v roce 2009 úspěšně Certifikací odborné způsobilosti, kde získalo certifikát k poskytování odborných terénních služeb pro uživatele drog.

Tým CTP je složen z pracovníků, kteří mají vysokoškolské či vyšší odborné vzdělání sociálního či zdravotního zaměření. Jednotliví pracovníci se dále vzdělávají podle svých individuálních vzdělávacích plánů v oboru.

Celkem v týmu CTP působí 5 odborných pracovníků. Tým je odborně veden prostřednictvím intervizních setkání, podléhá pravidelné odborné supervizi 1x za měsíc a zároveň za týmem stojí externí odborný garant služeb, který se s týmem setkává 1x za ¼ roku.

3. INFORMACE O TERÉNNÍM PROGRAMU ČELÁKOVICE

3.1. Aktivity realizované v roce 2010

Vyhledávání problémových uživatelů drog

- Přímo v ulicích města jsme **oslovovali** námi **vytipované osoby** a předávali jim informace o fungování terénního programu ve městě a nabízených službách. Tímto způsobem se nám opět podařilo dostat do kontaktu s našimi službami **nové uživatele drog**.

Přímá práce s uživateli drog

- Díky pokračující výměně injekčního materiálu **dostáváme použité injekční stříkačky zpět** k bezpečné likvidaci, což přispívá k ochraně veřejného zdraví ve městě. Se sterilními inj. stříkačkami se k uživatelům drog dostává současně i materiál určený ke snižování rizik spojených s užíváním drog.
- Probíhá **motivace klientů k méně rizikovému způsobu života**, tedy k méně rizikovému způsobu užívání drog (bezpečnější nitrožilní aplikaci nebo jiné než nitrožilní – šňupání, kouření, perorální aplikace). K motivaci nám přispívá i **nově distribuovaný HR materiál – želatinové kapsle**. Tyto kapsle jsou určeny právě k perorální aplikaci drogy.
- Uživatelé drog využívají také nabízené **poradenství - sociální, zdravotní a trestně právní**. Nejčastěji se jedná o vyřizování dokladů, pomoc s registrací na úřadech práce a pomoc při řešení zdravotních komplikací spojených s užíváním návykových látek. Klienty motivujeme ke změně jejich současného životního stylu a následně k léčbě jejich závislosti. U abstinujících klientů nabízíme tzv. podporu v abstinenci.
- Uživatelům drog, se kterými jsme se setkali, ale neměli potřebu využít naše služby, jsme poskytovali **informační servis o rizicích užívání** návykových látek.

Monitoring rizikových lokalit a sběr odhozeného injekčního materiálu

- Nadále jsme se věnovali **monitoringu lokalit**, ve kterých jsme předpokládali možný výskyt uživatelů drog nebo odhozeného injekčního materiálu. Tento sesbíraný materiál jsme dále předali k odborné likvidaci.

Mapování drogové scény

- Tato činnost **probíhá v průběhu celé realizace terénního programu v Čelákovících**, a to nejen při přímé práci s klienty – uživateli drog a monitoringu rizikových lokalit, ale také při spolupráci s odbornou veřejností (např. lékaři a pracovníky v lékárnách). Přínosné jsou pro nás taktéž informace získané při kontaktech s laickou veřejností.

Rozšíření služeb Centra terénních programů

- V letošním roce **došlo k rozšíření služeb Centra terénních programů o testování na Hepatitidu typu C**. Jedná se o rychlou formu detekce protilátek vytvořených proti viru hepatitidy C v lidské krvi. Součástí testování je komplexní informační servis zaměřený na infekční choroby – další typy hepatitid A a B, HIV/AIDS a pohlavně přenosné choroby. **Cílem testování je především zjištění přítomnosti viru hepatitidy C u uživatelů drog a motivace k následné péči, dále pak prevence šíření infekčních chorob**. Dalšími cíli jsou oslovení skryté populace drog a měření efektivity HR programů.

Večerní terénní program

- V rámci **večerního terénního programu** se pracovníci pohybují ve městě s cílem poznat tvář města mimo běžně stanovený čas. Účelem tohoto programu bylo vyhledat a kontaktovat potenciální uživatele drog, se kterými se nemáme možnost setkat během klasického terénního programu. Večerní terénní program jsme také spojili s monitoringem vytipovaných restauračních zařízení a barů.

Propagace služeb Semiramis o.s.

- V květnu proběhla v Čelákovících **beseda pro veřejnost**, na které byla účastníkům představena činnost Semiramis o.s. a konkrétní aktivity Centra terénních programů. Terénní pracovníci se věnovali také otázce místní drogové scény a zodpovídali dotazy účastníků besedy. Na besedě byli přítomni také zástupci Městské Policie a Policie ČR, kteří představili předmět jejich konání na úseku drogové prevence.

- V místních městských listech vyšel **článek** informující o **nově zřízené internetové poradně** Semiramis o.s., kam se může veřejnost anonymně obracet se svými dotazy ohledně drogové problematiky.

3.2. Spolupráce s odbornou veřejností

Nadále probíhá kvalitní spolupráce s **Městským úřadem**, jmenovitě s kontaktní osobou - paní Šárkou Špírkovou. Hlavním cílem této spolupráce je především předávání informací souvisejících s fungováním terénního programu ve městě. Jedná se o informace o místech pohybu našich potenciálních klientů a o rizikových lokalitách ve městě a jeho okolí.

Velmi dobrá spolupráce pokračuje také s **Městskou policií**. Spolupráce spočívá, tak jako v předešlých letech, v předávání informací o rizikových lokalitách ve městě a jeho blízkém okolí a sběru odhozeného injekčního materiálu.

Do místních **lékáren** dodáváme **lékárenské balíčky**, jejichž prostřednictvím se snažíme na služby Centra terénních programů navázat skrytou populaci uživatelů drog, kteří chodí do lékáren nakupovat injekční materiál. Od pracovníků lékáren také získáváme cenné informace o místní drogové scéně.

V rámci snahy o zkvalitňování našich služeb (škála nabízených služeb, časová dostupnost služeb apod.) **se účastníme projektu Correlation** (Evropský projekt jehož cílem je vytvořit manuál pro příkladnou praxi v terénních programech).

3.3. Tabulka statistických údajů za rok 2010

Počet klientů (počet jednotlivých uživatelů drog, kteří využili v daném období alespoň jednu službu programu)	31
- z toho injekčních uživatelů drog	27
- z toho mužů	24
Počet neuživatelů , kteří využili alespoň jednu službu programu	35
- z toho veřejnost (odborná - kurátoři, hygiena, návštěvy z MěÚ apod.)	16
Počet kontaktů celkem	228
- z toho s klienty, uživateli drog (přímý)	153
- z toho s veřejností (odborná - kurátoři, hygiena, návštěvy z MěÚ apod.)	42
Počet prvních kontaktů	40
- z toho s uživateli drog	20
Počet nalezených injekčních stříkaček	32
Počet vyměněných injekčních jehel	10 226

3.4. Interpretace statistických údajů

Oproti loňskému roku se **počet klientů** využívajících služeb Centra terénních programů téměř **zdvojnásobil**. Díky tzv. metodě sněhové koule se dostali do kontaktu s našimi službami klienti - uživatelé drog, kteří doposud žádné drogové služby nevyužívali. Metoda sněhové koule počítá s jistým stupněm zapojení stávajících klientů do procesu získávání klientů nových. Prakticky se tak děje, když má klient důvěru v naši službu a zprostředkuje nám kontakt se svým známým, taktéž uživatelem drog. Přestože jsou mezi novými klienty i uživatelé začínající, je důležité zdůraznit, že **ve větší míře se jedná o uživatele s delší drogovou kariérou** (i více než 10 let). To nám ostatně potvrzuje i **statistika průměrného věku** našich klientů, která **neklesá** a drží se na 27,6 let (vloni 27 let). Další první kontakty s uživateli drog se uskutečnily díky výše zmíněnému přímému oslovení vytipovaných osob v ulicích města. Celkem jsme v roce 2010 uskutečnili **20 prvních kontaktů s uživateli drog**, z nichž bylo 16 nitrožilních.

Převažující počet mužského zastoupení mezi našimi klienty odpovídá celorepublikové statistice.

Počet nalezených injekčních stříkaček se oproti loňskému roku **snížil** o 16 (vloni 48 kusů). Potvrzuje se nám tak nadále úměra, že čím více klientů, potažmo kontaktů s nimi v daném období

máme, tím méně stříkaček v ulicích města nacházíme (je to patrné na příkladu druhého pololetí, kdy jsme pracovali s 27 klienty a nalezených stříkaček bylo 11, zatímco v prvním pololetí byl tento poměr 15 klientů a 21 nalezených stříkaček). Tato souvislost je dána fungujícím výměnným programem.

Snížený počet vyměněných injekčních stříkaček oproti minulému roku (rok 2009 – 12 072 kusů) je zapříčiněn přechodem několika klientů, kteří měnili vysoké počty inj. stříkaček, k méně rizikové aplikaci (šňupání, perorální aplikace pomocí želatinových kapslí) a abstinenci.

Dva z našich klientů jsme již **otestovali na žloutenku typu C**, oba měli negativní výsledek.

3.5. Informace o drogové scéně:

Drogová scéna se pro nás oproti loňskému roku **otevřela**. Povědomí a důvěra ve služby Centra terénních programů mezi klienty přispěly ke zvýšení počtu klientů. Druhé pololetí roku 2010 přineslo spolu s prvními kontakty s novými klienty také posun v rozložení užívaných látek. Rozdílem oproti prvnímu pololetí je **navýšení podílu pervitinu** na skladbě užívaných látek mezi našimi klienty – nyní cca 85 procent. Zbylé procento klientů **užívá opiáty**, z nichž se jedná převážně o **Subutex** (lék určený k léčbě závislosti na opiátech). **Užívání heroinu** je mezi našimi klienty rozšířeno **velice málo**, spíše v řádech občasných experimentů, což je dáno mimo jiné špatnou dostupností heroinu. Námí očekávaný nárůst **užívání surového opia** v letních měsících byl taktéž mírný, jednalo se pouze o jednotlivce, kteří drogu užili jednorázově.

Nadále se setkáváme s využíváním **sekundární výměny injekčních stříkaček**, což znamená, že jeden, či více klientů mění stříkačky a další materiál pro snižování škod způsobených nitrožilní aplikací i pro další uživatele drog. Touto cestou se nám také použitý injekční materiál navrácí.

U mladší populace našich klientů (cca 21 let) se nám daří pracovat s **motivací směrem k méně rizikové aplikaci**, což sledujeme zvýšeným zájmem o příslušný harm reduction materiál (alobal ke kouření drogy, kapsle k perorální aplikaci) ze strany této skupiny klientů.

Jak již bylo zmíněno, **věková skladba je stabilní**, průměrný věk našich klientů je 27,6 let.

3.6. Nalezený injekční materiál v roce 2010

Kromě faktu, že počet nalezených stříkaček oproti loňskému roku opět poklesl, se taktéž **změnila lokalita s největším počtem nálezů** (vloni sídliště - ulice Stankovského, letos okolí vlakového nádraží). Od zástupců Městské Policie jsem převzali 5 kusů nalezených injekčních stříkaček, jež nejsou započítány v následující tabulce. Veškerý sesbíraný injekční materiál jsme předali k odborné likvidaci.

Lokalita	Počet
Nádraží Čelákovice	14
Čelákovice – zastávka	7
Park u knihovny	5
Okolí hřbitova	3
Ulice Stankovského	2
Okolí ČSOB	1
Celkem	32

3.7. Závěr

- V letošním roce **došlo k rozšíření služeb Centra terénních programů o testování na Hepatitidu typu C**.
- Drogová scéna se pro nás oproti loňskému roku otevřela. **V porovnání s rokem 2009 došlo ke zvýšení počtu klientů uživatelů drog**. Především prostřednictvím přímého kontaktování a pomocí již nakontaktovaných klientů se navázali do služeb další - tzv. metoda sněhové koule.
- Nadále se setkáváme s využíváním **sekundární výměny injekčních stříkaček**. To znamená, že jeden, či více klientů mění stříkačky a další materiál pro snižování škod způsobených nitrožilní aplikací i pro další uživatele drog.

- U mladší populace našich klientů se nám daří pracovat s **motivací směrem k méně rizikové aplikaci** drog.
- **Počet nalezených injekčních stříkaček opět meziročně poklesl**, což je dáno fungujícím výměnným programem.

.....
Michaela Plocková, DiS.
Vedoucí Centra terénních programů
Semiramis o.s.
Tel.: 724 557 503
Web: www.os-semiramis.cz
Email: plockova@os-semiramis.cz